

ПУБЛІКАЦІЯ ДОКУМЕНТІВ

Ю. А. Мицик

*доктор історичних наук
Національний університет
“Києво-Могилянська академія”*

ДЕЯКІ УНІВЕРСАЛИ ПОЛЬСЬКИХ КОРОЛІВ СЕРЕДИНИ XVII ст. У ЗІБРАННІ ІНСТИТУТУ РУКОПISУ НАЦІОНАЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО

Основну масу історичних джерел, що зберігаються в Інституті рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського у Києві (далі – ІР НБУВ) складають україномовні та російськомовні пам'ятки, однак помітне місце тут належить також польським. Останні містять у собі чимало важливої, нерідко унікальної, інформації з історії України, але вони, на жаль, ще не привернули до себе належної уваги науковців. Дається взнаки не стільки мовний бар'єр, скільки недостатнє знання латинської палеографії, особливо коли справа стосується пам'яток XVI–XVIII ст.

У даній статті увазі читача пропонується десять польськомовних документів, які стосуються історії України, і насамперед це універсали королів Речі Посполитої середини XVII ст.: Владислава IV Вази і його брата Яна-Казимира, котрі панували відповідно у 1632–1648 і 1648–1668 рр. Два універсали Владислава IV ми виявили у копіях XVIII ст. Вони зберігаються у збірнику копій документів XVI–XVIII ст.¹, що стосуються історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві (у 2008 р. якраз виповнюється 900 років від дня його заснування). Цей збірник походить із бібліотеки даного монастиря, потім він опинився у Софійському кафедральному соборі, був описаний відомим вітчизняним археографом М.І. Петровим і врешті осів у зібранні ІР. У ньому міститься значна кількість копій королівських та гетьманських універсалів, царських грамот, листів митрополитів та ігуменів, різноманітної документації, яка стосується переважно монастирського землеволодіння, рухо-

мого та нерухомого монастирського майна. Це є надзвичайно важливі джерела з історії одного з найстаріших українських монастирів, і хоча ми друкували окремі з них, насамперед універсали та листи гетьманів України², але давно вже назріла потреба повного видання даного збірника. Сказане стосується і наведених нижче універсалів Владислава IV, виданих у листопаді 1646 р. Першим із них (це є власне універсал-привілей) король дозволяв монастиреві збудувати на його землях корчму, другим привілеєм звільняв ряд маєтностей монастиря від “стацій”, також і забороняв поселятися там козакам. Особливо важливим є те, що універсали були дані тогочасному ігуменові обителі, котрим був тоді знаменитий Йосиф Кононович-Горбацький, філософ і педагог, сподвижник св. Петра Могили, ректор Києво-Могилянської академії, потім – єпископ Вітебський і Мстиславський.

Наступні два універсали-привілеї були видані вже Яном-Казимиром у 1666 р. духовним особам. Вони дійшли до нашого часу в оригіналі, є підписаними королем власноручно і завірені печаткою коронної канцелярії. Один з них завірений також Фрацішком Празмовським, який був королівським секретарем, обіймав посади регента великої коронної канцелярії (1655–1669), плоцького схоластика (1658), луцького пробоща, сецехівського абата, пробоща колегіати св. Михаїла на краківському замку, гнєзненського препозита (1668), врешті – великого секретаря (1669–1691) і луцького біскупа (1691–1701). Перший універсал-привілей король видав під час свого перебування у військовому таборі під Новим містом, що на захід від Самбора і північ від Добромиля, а отримали його поповичі з с. Розлуч на Самбірщині. Фактично Ян-Казимир підтвердив привілей, даний на певні маєтності їхнім предкам і церкві Різдва Пресвятої Богородиці королем Стефаном Баторієм (панував у 1576–1586 рр.). Згадується в документі й с. Березова Воля або ж Ростань на Самбірщині, які, на жаль, не вдається поки що точніше локалізувати. Другий привілей король видав о. Костянтину, священику з с. Добростани Городоцького повіту Руського воєводства (суч. с. Добростани на північ від м. Городок Львівської області), фактично підтвердивши надання ще Стефана Баторія. Цей документ, на жаль, зберігся погано, у деяких місцях текст втрачено або ж він є затухаючим. Тим не менш, головну суть документа цілком можна зрозуміти.

Далі нами вміщені чотири документи, які походять з т.зв. Уманської збірки, а в кінцевому результаті – з архіву Коронного Скарбу у

Варшаві (ще один документ – розписка генерального обозного Війська Запорізького Тимоша Носача, датована червнем 1659 р., був уже нами опублікований)³. Це квити або ж розписки, які залишили у згаданому відомстві керівники коронної армії часів Національно-визвольної війни українського народу 1648–1658 рр.: Микола Потоцький, великий гетьман коронний у 1646–1651 рр. (взяв гроші замість свого родича – Петра Потоцького, подільського старости (1642–1656), брацлавського воєводи (1651–1657), черкаського старости (1653–1657), Марцін Калиновський – польний гетьман коронний у 1646–1652 рр., Єжи Себастьян Любомирський, польний гетьман коронний у 1657–1664 рр., Криштоф Гродзицький – колишній комендант фортеці Кодак (1640–1648 р.), генерал коронної артилерії (1652–1659), врешті Стефан Корицинський, великий канцлер коронний у 1653–1658 рр.⁴ Розмір взятої ними суми на утримання війська чи для витрат у ході дипломатичної місії визначила найвища рада при боці короля (“senatus consultum”). Згадані особи брали гроші для війська, готуючись до чергової кампанії проти українських повстанців, тільки Корицинський брав їх для передачі послу Речі Посполитої до Османської імперії Войцеха Бечинського.

Нарешті у додатках нами вміщено унікальний документ – універсал канівського полковника Війська Запорізького Юрія Голуба, виданий у містечку Кононча. Ним полковник стверджував купівлю млина на р. Рось мельниками Костем Савченком з Трипілля і Григорієм Супруновичем (?) у священника Петра Савицького. Про цього полковника взагалі мало що відомо. М.С. Грушевський відзначив, що у 1646 р. Владислав IV поставив замість Голуба канівським полковником ротмістра Самуеля Залеського⁵. Цей документ важливий ще й тим, що у ньому згадується про Ісая Трофимовича-Козловського (помер у 1651 р.) – визначного українського богослова XVII ст., ректора Львівської братської школи, Київської лаврської школи і Києво-Могилянської академії, ігумена Свято-Микільського Пустинного монастиря у Києві (1635–1651).

Усі тексти наведених нижче документів задля економії місця наводяться тільки у оригіналі, без перекладу, а виняток зроблено тільки для універсалу Ю. Голуба. Автограф (підпис) виділяємо підкресленням. Втрачені фрагменти тексту або такі, що не прочитуються, позначені нами таким чином: (...)*. Сподіваємося, що дана публікація стане в нагоді дослідникам історії України козацької доби, а також історії Польщі.

№ 1

**Універсал короля Речі Посполитої Владислава IV
Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю****1646, листопада 24. – Варшава**

Władysław IV z Bożej łaski król polski, wielkie książe litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflandzkie, smoleńskie, czernihowskie a szwedzki, gotski, wandalski dziedziczny król.

Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, iż my, mając wzgląd na pokorną supplikę wielebnego Jozepha Kononowicza Horbackiego, ihumena monastyrza Michajłowskiego Złotowierczego i wszystkich braci jego, tak że za przyczyną niektórych panów rad naszych, a nie życząc, aby dobra cerkiewne do jakiejkolwiek desolacji przyjść miały i owszem, aby co dzień większe brały in cremenata pomienionemu ihumenowi Michałowskiemu i braci jego, karczmę na gruncie michałowskim wedle przereczonego monastyrza świętego Michała Złotowierczego zbudować i postawić pozwoliliśmy, jakoż niniejszym listem naszym pozwalamy, z której to karczmy wolno im będzie wszelkie pożytki, do tej że karczmy należące, sobie przywozić wiecznemi czasy. Co jednak ma byż bez przeszkód i żadnej prepedity tak od samego wielebnego metropolity kijowskiego, jako też i od mieszczan tamiecznych kijowskich, obiecując za nas i za nasze najaśniejšie sukcesory, iż od pomienionej karczmy i jej należności wzwyż mianowynego ihumena i braci jego, także po nim następujących ihumenów monastyrza świętego Michała Złotowierczego oddalać nie będziemy, ale przy tym wszystkim onych że zachowamy, co i najaśniejšie potomkowie nasi uczynią. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy.

Dan w Warszawie dnia XXIV mca listopada roku Pańskiego MDCLVI, panowania królestw naszych polskiego XIV, a szwedzkiego XV roku.
Vladislaus rex.

Місто печати корони полскої.

Consens na zbudowanie karczmy na gruncie michałowskim wedle monastyrza świętego Michała Złotowierczego wielebnemu ihumenowi i braci jego.

Alb. Kadziłowski sekr. reg.

ІР НБУВ, ф. 308, № 535п/1763, арк. 34 зв.–35. Копія XVIII ст. Тексту документа передусє заголовок, зроблений копійстом: "Четвертий Владислав, корол полский, на земли обытелской за монастырем в городе под валом,

н[ы]ні противо церкви Покрова городковой, дом питейный строїти позволяет и с него пожитковати як возможно без препятія от митроплити и граждан киевских всякого”.

№ 2

Універсал короля Речі Посполитої Владислава IV Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

1646, листопада 27. – Варшава

Władysław IV z Bożej łaski król polski, wielkie książe litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflandzkie, smoleńskie, czernihowskie a szwedzki, gotski, wandaliski dziedziczny król.

Wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, a mianowicie kommissarzom, pułkownikom, rothmistrzom, także wszystkiemu rycerstwu Wojska naszego quarcianego i kozackiego rejestrowego Zaporoskiego, jezdnemu i pieszemu, polskiego i cudzoziemskiego narodu, wiadomo czyniemy, iż my, mając miłościwy wzgląd i baczenie na zniszczone i spustoszone dobra cerkiewne monastyra ś. Michała cerkwie Złotowierchej, które w dyspozytjej wilebnego ojca Jozepha Kononowicza Horbackiego, ihumena pomienionego monastyra Michajłowskiego zostawają, mianowicie Hlewacha Wielka, druga Mała al[ia]s Malutynka i Jurowka, a nie chcę, aby do dalszej przychodziły desolacy i owszem do pierwszego przywiedzone były stanu i perfectiej, one od wszelakich stanowisk i ciężarów żołnierskich uwolnić umyśliliśmy, jakoż niniejszym uniwersałem naszym uwolniamy i to mieć chcemy, aby żadna chorągiew i kompania, w pomienionych dobrach cerkiewnych nie tylko teraz do obozu, ale i nazad z obozu idąc, stanowić, chleba zaciągac, tak że częstemi przechodami, mimochodami, noclegami i niezwyčajnym do statiej poddanych tamecznych inquierować, tudzież pisarze żadnych hospod pisać, ani chorągwi pod surowym karaniem stanowić nie wazyli się. A że i w tym ordynatia nasza królewska i Rptej taka nastąpiła, aby rejestrowi kozacy w dobrach szlacheckich i duchownych siedlisk swych nie mieli, tylko po dobrach naszych własnych mieszkali. Tedy, stosując się do wyraznej woli i ordynatjej naszej, surowo rozkazujemy, aby w tych pomienionych dobrach i też w Borszczowce, do monastyra ś. Michała Złotowierczego należących, żaden z przerzeczonych kozaków nie mieszkał, a ktoby się ważył, tedy takowych do rejestra subnullitate wpisać, aby nie wpisowano, ani przyjmowano, rozkazujemy, czego commisarz naszego Wojska Zaporowskiego przestrzegać będzie powinien. Na co dla lepszej wiary ręką swą podpisaliśmy i pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy.

Dan w Warszawie dnia XXVII mca nowembra roku MDCLVI, panowania królestw naszych polskiego XIV, a szwedzkiego XV roku. Vladislaus rex.

Місто печати корони полскої.

Alb. Kadziowski sekr. reg. m. p.

IP НБУВ, ф. 308, № 535п/1763, арк. 43–43 зв. Копія XVIII ст. Тексту документа передує заголовок, зроблений копіїстом: “Владислав Четвертий либертациєю от всяких станций, всяких консертентов (?) Глеваху Малую и Великую, и Юревку, и Борщовку охраняет и козакам поселения в тих селах запрещает”.

№ 3

Універсал-привілей короля Речі Посполитої Яна Казимира поповичам з с. Розлуч на Самбірщині

1666, липня 29. – Табір під Новим Містом

”Jan Kazimierz z Bożej łaski król polski, wielkie książe litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflandzkie, smoleńskie, czernihowskie a szwedzki, gotski, wandalski dziedziczny król.

Oznajmujemy tym listem naszym, iż my, mając osobliwy wzgląd na ućiwych Mikołaja, Iwana i Stephana diakona, popowiczów rozłuckich, i potomków ich od ućiwego Mikołaja, Bazylemu i Prokopowi od Iwana nabożnego w Bogu Iwanowi, przezbiterowi, i Wasilowi, synem jego, od Stephana, nabożnego diakona, Michałowi Liesnenowi (?) jego, ućiwym popowiczom rozłuckim, umyśliwszy onym łan pola we wsi Rozłuczu, zdawna od przodków z pamięci najaśniejszego króla Stephana nadane i chramu Narodzenia Najświętszej Panny w województwie Samborskim, dać i conferować, jakoż tym listem naszym dajemy i conferujemy ze wszystkimi zdawna wolnościami należącemi i z dochodami, to jest po miary owsa, z ćwierci ze wsi Berezowej Woli alias Rostań z polami i ogródami, budynkami, łąkami, pastwiskami, lasami, tak na budynek drzewa, jako i na opał, co potrzeby z pomiarkami, z lasami i pasiekami od między Haluszcząd w wolnją do metica, bez miar, nadto czyniemy onych wolnymi od dziesięcin wszelakich, a mianowicie od owiec, według dawnego funduszu do tego chramu należącego, trzymać, i onego używać będą i potomkowie ich, aż do ostatnich dni życia swego; co do wiadomości wszystkim przywozząc, a mianowicie terazniejszych i napotym będących we wsi Rostanu dzierżawcom, i urzędnikowi ich w starostwie Samborskim rozkazujemy, aby ućiwym

popowiczom żadnej trudności strony wzwyż pomienionych wolności nie czynili, ale przy nich całe i nienaruszenie zachowali onych i mieć chcemy prawa Rzptej i kościła ś. katolickiego w całe zacowując, na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisujemy i (pieczęć) koronną przycisnąć rozkazaliśmy.

Dan w obozie pod Nowym Miastem dnia XXIX mca lipca roku Pańskiego MDCLXVI, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XVIII

Jan Kazimierz król.

IP НБУВ, ф. XVIII, № 75. Оригінал, особисто завірений підписом Яна Казимира і печаткою великої коронної канцелярії.

№ 4

Універсал-привілей короля Речі Посполитої Яна Казимира свщенику Костянтину з с. Добростями

1666, серпня 8. – Табір під Ярошином

Jan Kazimierz z Bożej łaski król polski, wielkie książe litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflandzkie, smoleńskie, czernihowskie a szwedzki, gotski, wandalski dziedziczny król.

Iż my, mając osobliwy wzgląd na ućcywego w Bogu nabożnego Konstantego, swieszczennika Dobrościańskiego, aby służba Boża nie ustawała i owszym, aby się pomnażała, umyśliwszy onemuż ćwierć pola na imie Jarmołowskie z tróją stajen przydawszy, zdawna do cerkwie Dobrościańskiej należąca, w województwie Ruskim w powiecie Gródzkim leżąca, dać i confirmować jakoś i niniejszym listem naszym dając i confirmując. Która to ćwierć pola ze wszystkimi wolnościami od przodka naszego, ś. pamięci króla Ste[phana] w Bogu nabożny świeszczennik, nadane, przez nas potwierdzanemi budynkami, łąkami, ogródami, pastwiskami i innemi przyległościami, rąbaniem drzewa na budynek sposobnego na pal chrostów w lassach (?) starostwa Grodeck[iego], warzeniem piwa i gorzałki paleniem na potrzebe domowej, łowieniem ryb w rzekach i w jeziorach, we młynach wolnym mielciem (...) wolno też będzie na swym gruncie dla uczty (?) cerkiewnej zagrodników, komornika osadzić (?), trzymając, aby zaś jako (...) jego nadto (?) cyniemy go wolnym od wszelakich robot, podwód (?) staroście albo dzierżawcy oddawania (...) tedy od pomienionych (?) ciężarw uwalniamy tymże listem naszym. Co do wiadomości wszystkich przywodząc, a mianowicie terazniejszego i inych napotym będących wsi pomienionej Dobroştian dzierżawcy i urzędnikom i (...) u staros[twa] Grodz[ieckiego] (...) i inych wojskowych offic(erów)(?), aby pomienionemu

uściwemu w Bogu nabożnemu Konstantemu, świeszczennikowi Dobraściańskiemu trudności żadnej strony zwysz pomienionych wolności nie czynili, ale onego przy nich całe i nienaruszenie zachowali, mieć chciemy, prawa nasze Rzecz[polskiej] i kościoła ś. katolic[kiego] w całe zachowując. Co dla lepszej wiary ręką naszą podpisawszy, pieczęć kor[onną] przycisnąć rozkazaliśmy.

Dat w obozie pod Jaroszyńnem dnia ósmego sierpnia roku Pańskiego MDCLXVI, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XVIII. Jan Kazimierz król.

Cwierć pola Jarmolińska uściwemu Konstante[mu], świesz[czenniku] dobrościańskiemu conferujemy we wsi Dobroćtanach, w starostwie Grodeckim.

Franciszek Prażmowski, prob[oszcz] kol[egiaty] regent kancel[ariej] w[ielkiej] kor[onnej].

ІР НБУВ, ф. XVIII, № 74. Оригінал, особисто завірений підписом Яна Казимира і печаткою червоного воску великої коронної канцелярії.

№ 5

Квит великого гетьмана коронного М. Потоцького на отримання 9300 злотих

1651, січня 3

Mikołaj z Potoka Potocki, kasztellan krakowski, hetman wielki koronny, barski etc. starosta.

Wiadomo czynie tym pismiem moim, iż pod niebytność na ten czas tu, w Warszawie, j. m. p. Piotra Potockiego, generała podolskiego, rotmistrza j. k. m., na chorągiew jego kozacką quarcianą koni sta za trzy ćwierci żołdu, które się zaczęły a dia prima aprilis, a kończyły ostatniego dnia grudnia w roku blisko przeszłym 1650, podług porachowania osobnego skarbowego przychodziło złotych polskich dziewięć tysięcy trzysta, które z skarbu tak są zapłacone naprzód explusami, gęstymi recogniciami złotych dziwieńset sześćdziesiąt ośm, a do pp. poborców wojewą dztwa Krakowskiego na zesze(?) dwudzieście poborów assygnacją złotych polskich ośm tysięcy trzysta trzydzieści i dwa. Ze tego wszystkiego sposobem wysze opisanym wynosi suma z skarbu zapłaconych złotych polskich dziewięć tysięcy trzysta, i nic się już więcej za pomienione też ćwierci nie zostaje skarbowi winno. Zaczyn nomine j. m. p. starosty kamienieckiego i chorągwe jego daje ten quit mój do skarbu Rpte koronnego, na co się przy pieczęci mej ręką własną podpisuję.

Datt w Warszawie dnia 3-o stycznia roku 1651.
Mikołaj Potocki, castellan krak[owski], het[man].

IP НБУВ, ф. 24, № 2503. Оригінал, завірений печаткою і особистим підписом М. Потоцького. Записи на звороті іншими руками середини XVII ст.: “Kozacka quietat ze trzech ćwierci a die 1 apr[ilis] 1650 zaczętych j. m. p. Piotr Potocki, generał podolski 9300 productu coram. nob. Stanisław Tomaszewski, indica iudice jembluco (?) (...)” „P. Mniszek m.p. na zł. 9300”.

№ 6

Квит польного гетьмана коронного М. Калиновського на отримання 15 тис. злотих

1651, січня 1. – Варшава

Zeznawam tem pisanem moim, iż od jażnie wielmożnego jeho mści pana podskarbiego koronnego odebrałem złotych pietnaście tysięcy, a to ad rationem trzydzieści złotych, które mi ex senatus consulto naznaczone są.
[W] Warszawie 1 january 1651.

Marcin Kalinowski, woje[woda] czer[nichowski], het[man] koron[ny].

IP НБУВ, ф. 24, № 2404. Автограф, завірений печаткою.

№ 7

Квит польного гетьмана коронного Є.С. Любомирського на отримання 10 тис. злотих

1655, січня 11. – Львів

Zeznawam, niżej podpisany, tym skriptem moim, iżem wziął z skarbu Rzeptej koronnego podług osobistego senatus consultum i w nim wyrażonych ratiej summa złotych polskich dziesięć tysięcy, z których odebrania skarb Rzeptej koronny quituję, na co się dla większej wagi i pewności ręką własną podpisałem.

Datum we Lwowie dnia XI-o m[ie]s[ią]ca stycznia MDC pięćdziesiątego roku.

Seba[stian] Lubomirsky, woj[ewoda] a het[man] p[olny] koronny.

IP НБУВ, ф. 24, № 2414. Оригінал, завірений печаткою і особистим підписом С. Лянцкоронського. Записи на звороті іншими руками: “Je. m. p. Stanisławowi Lanckorońskiemu, w[o]jewo]dzie ruskiemu ex senatus consult[um] dano zł. 10000”; „Quit do skarbu”.

№ 8

Квит К. Гродзицького на отримання 18 тис. 108 злотих**1655, січня 18. – Львів**

Zeznawam, niżej podpisany, tym skriptem moim, iżem odebrał z skarbu Rzptej koronnego na regiment mój pieszy cudzoziemski zupełną ćwierć a die 1-a octobris 1654 zaczętą, et ultima decembris quidem skończoną, na osób 503 złotych polskich ośmnaście tysięcy sto ośm złotych zużycia odebrania skarb. Rzptej koronny quituje.

Na to się dla większej wagi i pewności ręką własną podpisałem.

Datum we Lwowie die 18 mensis january 1655 an[n]o.

Krzysztofh Grodzicki, sak.(?) ob[ozny] j[ego] k[rólewskiej] m[ości].

ІР НБУВ, ф. 24, № 2385. Оригінал, завірений печаткою і особистим підписом К. Гродзицького.

№ 9

**Квит великого канцлера коронного С. Корицинського
про отримання ним 6 тис. злотих для передачі
послу Речі Посполитої до Османської імперії В. Бачинському**

1655, квітня 10. – Варшава

Wiadomo czynie stanom Rzptej koronnym, iż skarb Rzptej wydał za wiadomością moją j.m. panu Wojciechowi Bieczyńskiemu, jako senatus consilio do Konstantynopola za gońca naznaczonemu, złotych polskich sześć tysięcy, na co się dla większej wagi jako wielki kanclerz ręką własną podpisuje.

Datum w Warszawie die 10 aprilis 1655 a[n]no.

Stachan Koryciński, kanclerz wiel[ki] kor[onny].

ІР НБУВ, ф. 24, № 2410. Автограф, завірений печаткою і особистим підписом великого канцлера коронного С. Корицинського.

Додатки:

№ 1

Універсал канівського полковника Юрія Голуба**1644, листопада 9 (жовтня 30). – Кононча**

Jerzy z Morozowicz Hołub, pułkownik Wojska je. król. mś. Zaporoskiewo kaniowsky.

Oznajmuje tym moim listem, iż co miał świeszczennik Piotr Sawicky

fundusz od wielebneo Izajasza Trochimow[icza], ihumena i wszytkiej kapituły monast[e]ra ś. Mikołaja Pustynneo kijowskieo, na młyn na rzece] Rosi po prawej stronie, na niz idąc, będący i summe (...) * kupio[ny] na tym, że na (...) * od Hricka (?) mielnika za summae złotych trzysta, jako orinał funduszu jaśnie opiewa. Tedy (?), iż ten że pomieniony świeszczennik, potrzebny będąc pieniędzy, prawem swym uczynił kontrakt z Kostiem Sawczenkom, mielnikiem z Trypola, i Hregorim (?) Zupronowiczem (?) na ten że młyn i summę zapisaną, za też summę złotych trzysta sprzedał onym, jako i sam przede mną będąc, przyznał, że im prawem swym puścił ten młyn z trzema kamieńmi mącznymi i stąpami dwiema i summę odebrał zupełnie, prosząc mie, abym ja nie przeczył i owszem potwierdził prawa kupneo. Przeto ja, jako dzierżawca, prawem nadanym (?) od tej że kapituły monastera ś. Mikołaja, wieś Kononcza trzymający, nie zbraniałem przedawaniu (?) jako słusznej rzeczy i, prawo funduszu jeo przeczytawszy, pozwoliłem kupić pomienionym mielnikom ten młyn nie (?) dziedziców konończych własnych prawem dirigował (?). A iż mie obie strony o potwierdzenie prawa prosili, tedy tym listem moim potwierdzam i do wiadomości dziedzicom wasnym kupi wolnym donosze. Dla lepszej wiary i przy pieczęci (...) * i ręką własną podpisawszy.

Działo się w Konończy die trigessima 8bris a[nn]o tysiąc sześćset czterdziesteo czwartego m[anu] p[ropria].

Jerzy Morozowicz (?) Hołub, pułkownik z Wojskiem (?) m[anu] p[ropria].

IP НБУВ, ф. 61, № 1101. Оригінал, завірений печаткою і підписаний особисто Ю. Голубом.

* * *

„Юрій з Морозович Голуб, полковник Війська його королівської мості Запорізького канівський.

Ознаймуємо цим моїм листом, що мав священик Петро Савицький фундуш від велебного Ісайї Трофимовича, ігумена і всієї капітули монастиря св. Миколи Пустинного київського, на млин [на річці] Росі, що на її правому боці, якщо йти на низ, і сумму (...) * куплений на тому, що (...) * від Грицька (?) мельника за триста злотих, як чітко свідчить оригінал фундушу. Тоді (?) цей же згаданий священик, який потребував грошей, учинив згідно з своїм правом контракт з Костем Савченком, мельником з Трипілля, і Григорієм (?) Супруновичем (?) на цей же млин і на сумму записану, за цю ж сумму триста злотих продав їм, що й сам, будучи переді мною, визнав, що він їм на підставі свого права передав цей

млин з трьома мучними каменями і двома ступами і повністю отримав гроші. Він просив мене, щоб я не заперечував цьому і взагалі підтвердив право купівлі. Тому я, як державця, згідно з правом, даним (?) цією ж капітулою монастиря св. Миколая, який тримає село Конончу, не заперечував проти продажу (?) (млина) як речі слушної і, право фундушу його прочитавши, дозволив купити цей млин згаданим (особам), не (?) дідичам конончим, власним правом керував (?). А оскільки мене обидві сторони просили про підтвердження права, то я цим моїм листом підтверджую і до відомості дідичам власним про вільну купівлю (?) освідчую, а для ліпшої віри і при печатці (...) * власною рукою підписав.

Діялося в Конончі 30 жовтня року тисяча шістсот сорок четвертого, рукою власною.

Юрій Морозович (?) Голуб, полковник з Військом (?), рукою власною”.

¹ ІР НБУВ, ф. 308, № 535п/1763.

² *Мицик Ю.* Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис... – 2002. – № 2. – С. 18–31; Гетьман І. Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 4. – С. 50–64; № 5. – С. 65–81; Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 39–48.

³ *Мицик Ю.* “Козацький відділ” фонду “Архів коронний у Варшаві” АГАД // Історія і особистість історика. – Дніпропетровськ, 2004. – С. 96.

⁴ *Urzednicy centralni i nadworni Polski XIV–XVIII wieku. Spisy.* – Kórník, 1992; *Przyboś K. Urzednicy województwa Podolskiego XV–XVIII wieku. Spisy.* – Kraków, 1994.

⁵ *Грушевський М.С.* Історія України-Руси. – К., 1995. – Т. 8. – С. 131.